

Előfizetési díj félre postán és helyben horitékál 6 forint, horiték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy iv. Lapjaink mindennemű hirdetményeket felvesznek.

NEMZETI UJSÁG.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségnél Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott czimeket kérünk. Levelék a szerkesztőségnek czimzendők. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

Alapítá **KULTSÁR ISTVÁN** táblabíró, kladja **Özvegye.**

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Tudomány és irodalom. (Keltős betűnk egyszerűítése.) — Törvényhatósági tudósítások. Mosonyból (közgy. ál-honti levél vizsgálódott, első alispánnak kir. tanácsossá kinevezetése, politikai jogot adó birtokminimum.) — Budapesti újdonságok. — Jelentés a pesti novemberi Leopoldvásár felett. — Vidéki hírek. (Zalaegerszegről).
Lapszemle. Jelenkor.
Külföld. Spanyol- Franciaország. N. Britannia. Sveicz.
Társulatok és intézetek. (Magyar tudós társaság).
Hirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

TUDOMÁNY S IRODALOM.

Keltős betűnk egyszerűítése.

Keltős betűnknek egyesekkel leendő kicserélése legközelebről a Nemzeti Ujság ez évi 162dik számában is szóba hozatván, az ottani indítvány — eszmerokonságánál fogva — önkénytelenül eszembe juttatí egy illy tárgyú korábbi előterjesztésemot. (Nemz. Társalkodó, aug. 29ikei sz. 1837.)

Én e betűújítást soha nem tartám oly életkérdésnek, melly iralmunk emelkedését vagy hanyatlását közvetlenül feltételezze: de tudtam azt, hogy csupán illy irányú törekvéseinkkel tisztíthatjuk meg irásunkat az ahoz nem értett külföldiek által bele plántált, s részint heterographiát, részint olvasási hártáztalanságokat gyümölcsöző sok fattyú-növésztől; tudtam, hogy az ész szükségképeni törvénye szerint irásunk annyival tökélyesb, minél rövidebben s hártáztaltabban képes kifejezni az értelmet, s ennek mezét, a szavakat, — következőleg igen jól tudtam, hogy az érintett betű-reform által irásunk sokat, fellette sokat nyerhetne. Nem tartom azért feleslegesnek a fontos ügy mellett még egyszer szólni.

Miket azon előterjesztésben az ikerbetűk egyítéséről irtam, elvileg ma is vallom, de a felveendő betűkre nézti kívánataim most már némileg többre terjednek, s részint az általam akkor bemutatott betűket nem találok oly kifogás nélkül alkalmazhatóknak, mint az egykori Honművész (72dik sz. 1837.) Midőn tehát ezek szerint módosult nézetimről ezennel leszámolnék, számadósom indokolandja egyszerűsmd a Nemzeti Ujságban tett újítási javaslaton meg nem nyugvasomat is. —

Első pont, mit új hangjelek felvételénél, conditio sine qua non' gyanánt kell tekinteni, az

EGYBEILLŐSÉG, miszerint azok, s már meglevő több betűnk között legyen oly valami hasonlat, mint az egymáshoz ütött testvéreknek, hogy így azokat első tekintetre rokonoknak lehessen ismerni. Különben irásunk s nyomtatásink azon disztelenül tarakálló guerillához hasonlanának, hol a formaruhák különfélesége szinte nagyobb volt egyénei számánál. — Másodszer az

EGYSZERŰSÉG, mit különösebben az irási betűknél ohajtók, hogy eképen könnyű alakíthatás által is ajánlkozzanak, s így a beszéd gyorsaságát annyival inkább meg lehessen közelíteni irással. Azonban ez egyszerűség nyomtatásnál is igen kívánatos, csak hogy mind e mellett is — ott, mint itt — legyen bennök harmadszor

KÖNNYEN ÉSZLELHETŐ KÜLÖNSÉG, miszerint az olvasást holmi kétes vonások legkevésbé se zavarják. Példa által szólván: betűnk ne különbözzenek egymástól csak oly alig hajszálnyi görbület által, mint szeretve tisztelt Vörösmartynk' egyszerűített cursiv kisebb g-je és gy-je. (M. T. Társ. Évkönyvei II. k. 276 s. kk. l.) Legyen ujonan felveendő betűnknel negyedszer

KÖVETKEZETESSÉG, azaz: midőn az egyszerűítés alkalmával összetett mássalhangzóinktól, ugyanazon betűk' hagyatnak el, ez elhagyások szigorú következetességgel mindenütt, ugyanazon jeleknek' a megmaradott betűbe szövésével legyenek kimutatva. (E jelek aztán neveztesse az elhagyott betűk jeleinek.) Így például a GY, LY, NY s TY helyett

felveendő egyes mássalhangzóknak (mik mulhatlanul a G, L, N és T betűinkből lesznek alakítandók) következetesen meglegyen a közös, ugy nevezendő „y-jel"; a Cs és Zs helyettiekben hasonlag egy-egy „s-jel", mellyről az új alaku hangjelt az eddigi irásainkat olvasni tudók egyszerre ismerhesék, s az olvasni ezután tanulók is ugy szólván egy fáradsággal juthassanak a jelen (= összetett mássalhangzós) s jövendőbeli (= egyszerűített) nyomtatások s irások olvasni tudásához. — Ezekhez jön ötödször az

ÉK ÁLTALI KÜLÖNBÖZTETÉSEK KIZÁRÁSA. Ugyanis az ékek (accents) halmozottsága nem kevéssé diszteleníti mind a kézírás, mind a nyomtatást. S míg amannak gyorsaságát tetemesen csökenti: ennek — az ónos öntvényről nyomtatás közbeni gyakor letöredezése által — hibátlansága rovására sokat árt.

Ezen ötödik pontnak ide sorolása korábban ajánlott betűim közül a Gy, Ly, Ny és Ty helyettieket egyszerre és örökre számuzé, mert ezeknél a Nemz. Társalkodóban én is a francia hajtott éket (l'accent circonflexe) ohajtám alkalmaztatni, mint legközelebről a Nemzeti Ujság indítványozója is.

S már most szakértő olvasóim sziveskedjenek megtekinteni, s az előbbi öt feltét szempontjából vizsgálat alá venni az illető „**újabb mutatványt.**"*) Mi a körülbelül 15 korábbi indítványozó valamelyike által már javasolva nem vala, alig van benne. Egyébiránt, ugy hiszem, nem is szükség mindenben s minden áron eredetiségre törni.

A cz helyetti c-nek védelmére többé nem kell szó. Jobb íróink közül annyian használják, hogy a m. t. társaság helyesirási könyvecskéjének újabb kiadásánál csaknem bizton számíthatni szabályra, melly azt a z betű bitorolt gyámkodása alól végkép feloldván, minden magyar földömi jogának teljes gyakorlataba helyezi.

A cs és zs helyett választott betűk majd az utolsó vonásig Révaitól kölcsönözvök. (Elab. Grammat. Hun. vol. Ium, pag. 145.) Helyességök elfogadhatóságuk felett nem hagy semmi kétséget.

Az sz helyett ajánlott nyomtatási betűk mellett szól s-hőzi nagy hasonlatuk, hangzásban és alakban. Azonban hogy ezek vétesenek-é inkább gyakorlataba, vagy a Vörösmarty ur által javasolt nyomtatási sz-helyettesek, szinte közönyös volna, miután az utóbbiak is épen azon előnnyel ajánlkoznak. — A Társalkodóban általam felhozott kézírás nagy Sz betűt, kétsége miatt, midőn ezennel határozottan elvetem: ugy a Vörösmarty ur irási nagy és kis sz-eit sem fogadnám el örömet, minthogy ez utóbbiak eddigi kézíratainknál más hang jeleképen széltiben fordulván elé, olvasásnál folyvásti kellemetlen botlásokat idéznének elé. — Kézirati nagy Sz helyettesül tehát — mint az újabb mutatványon látható — a német kézírásban is hasonló hangot kifejező, s kerekded betűnk közé szépen beillő jelt ohajtánám felvétetni, míg a kis sz helyett vagy ugyanezt illő kicsiségre törpitve használnám, vagy

***) U j a b b M U T A T V Á N Y**
keltős betűnk' egyszerűítéséhez.

Ajánlott betűk		Eddigi betűk	
Nyomatásban	Kézírásban	Nyomatásban	Kézírásban
C c	C c	Cz cz	Cz cz
Č č	č č	Cs cs	Cs cs
Z z	z z	Zs zs	Zs zs
Ž ž	ž ž	Sz sz	Sz sz

— méginkább a mutatványon álló egyszerű betűnél maradnék.

* * *
Kérdés végre, hogy Gy, Ly, Ny s Ty betűinket minő egyszerű hangjelekkel fogjuk kicserélni? Ezek helyett — legalább az általam felállított szempontok tekintetéből — életre való indítvánnyal még senki nem lépett fel. Most tehát ezek helyett nincsen mit elfogadni. De cz nem ok — s ne legyen ok! — kézni az elfogadhatók közöli választással. *) S miután a M. T. Társaság több mint egy évtized előtt kimondá az elvet: „mennyi hang, annyi betű legyen": nincs kívánatosabb, mint hogy azon diszes testület, mennyiben lehetséges, közelitse is meg azt, saját kiadásában mielőbb megkezdven az olly javítást, kétségen kívüli leghelyesbb választása szerint!

Én a magyar nemzet jóra hajlékony szellemében bizakodva hiszem állhatatosan, hogy az üdvös példaadás képes lesz népszerűséget vinni ki. És betelik a szó teljes értelmében: „dimidium facti qui bene coepit habet"

Engedje nemzetiségünk szelid nemtője!!
Krizbay Miklós.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Mosonyból. Magyar-Óvár, nov. 9kén. Ez évi utósó közgyülésünk f. hó 4kén főispáni elnöklet alatt kezdődött. Mlságos elnökünk elnöki székét elfoglalván, első alispánunk, az ismeretes honti levelet feltöretlenül mutatá be a KK-nak és RR-nek, kijelentvén: miszerint ő ezen levelet, melly Hontmegye pecsétjével ellátva nincsen, Hont levelének el nem ismerheti, és így annak feltörését és rólai tanácskozást — bár mi legyen benne — szükségte-lennek tartja, mert bármi határozatot hozzanak is a KK és RR, az meg nem állhat, minthogy a levélnek semmi hitelessége nem levén, Hontmegye mindig azt mondhatja, hogy ő azt nem ír; azért indítványozza, hogy ezen levél ugy, mint vagyon, Hontmegyének visszaküldetessék, mi is közakarattal — ha három szónokot, kik az egész liberalis pártnak felét teszik, kivesszük — határozatba ment, noha egy a fentebbi három szónokok közül ezen eljárás „lopásnak" (?) nevezé. Ezután felkelt főtisztelendő T. I. győri kanonok, és ékes beszédben tolmácsolá a KK és RR azon határtalan örömeiket, melly kebleiket elfoglalta azon örvendetes hir hallatára, hogy a királyi kegy ő nagyságát, köz szeretetü első alispánunkat, mind a törvényhozásban, mind a közigazgatásban szerzett számtalan érdemeinek jutalmul „királyi tanácsos" czimmet feldiszíteni méltóztatott; mire ő nagysága szokott szerénységgel válaszolt: hogy e kütüntetés nem az ő egyedüli érdeme, hanem a KK és RR is, kik bizalmuk által a legfényesb helyre, mire csak emelheték, emelék; és így a kütüntetés fénye — mellynél nagyobbat ő reá nézve ura és királya nem is adhatott volna — a KK és RR-re visszaháramlik; ugyszintén megyénk főjegyzője remek beszéddel adá elő a tisztikar örömet főnökük ezen nagy kütüntetésén; és előszámlálván annak sok érdemeit, beszédét azzal végzé, hogy milly öröm olly főnök alatt hivataloskodni, ki nem csak a KK és RR bizalmát bírja, hanem ki munkálkodása és igazságszeretete által még a királyi kegyre is érdemes; erre ismét ő nagysága válaszolt: felszólítván tisztársait, hogy mint eddig, ugy jövőben is közremunkálásuk által a megye virágzását előmozdítani törekedjenek. — Felolvastatván a n. m. m. kir. h. tanácsnak új iskolai rendszert közlő intézvénye, az, hálás köszönettel fogadtatott, és az általandó iskolai választmányának — mellynek elnökletét, a minden jóért buzgó, és kinek már ez ügy-

*) Jelölje ki csak a M. T. Társaság azon pontokat, melyek a még hiányzó egyes hangjeleink megalkatásánál főként szem előtt tartandók: s egy év mulva bizonyval nem leendő többé szükség jámbor áhitattal sovárgani egyszerűített betűkre.
K. M.

ben Mosonmegye sokat köszönhet, méltóságos főispánunk viselni igérkezett — kiadatni rendeltetett. Gróf Széchenyi István kinevezése örömmel fogadtattott, mely örömeiket a KK. és RR. üdvözlő levélben ő nagyméltóságának kijelenteni elhatározták; megkérvén egyszersmind ötet, hogy országos gondjait közepette figyelmét megyénkire is kiterjeszteni kegyeskednék. — Pestmegye levele, a megyének már e részben határozata levél, tudomásul vétetett; Szepesé sem pártoltatott, a bírói függetlenség tekintetéből; úgy szinte Zágrábmegyének levele, melyben felszólít, hogy felirással gr. Erdődy János varasdmegyeyi örökös főispáni székébe való visszahelyeztetését kérjük, nem tudván a történetek okát — nem pártoltatott. A közmunkák összeírására küldött választmány beadván munkálatát, az, némelly előleges elvek megállapítása végett, egy küldöttségnek — mellynek elnökségét elfogadni főispán ő méltósága szíveskedő — kiadatott. Ezek után olvastattott Libics Károly magyaróvári urodalom volt igazgatójának a megye KK. és RR-től érzékeny bucsulevele, minthogy hosszabb szolgálata után nyugodalomba lépve, e megyéből távozni szándékozik, és így egyszersmind lemondani kénytelen a Karolina nevezetű alapítvány kezeléséről; a KK és RR szíve méltó fájdalommal eltelt e jeles férfiú vesztésén, és tekintvén számos érdemeit, különösen a Karolina-alapítvány körül, — melly husz év előtt, midőn átvevő, 100 pftot tett, jelenleg buzgósa és ernyedetlen fáradsága által 9200 pft. teszen — fájalmukat jegyzőkönyvileg kijelenték; a karolinai alapítvány kezelőinek pedig szünni nem akaró, és közbizodalmat tanusító „éljenek” közt Kroner Lajos főjegyző megválasztott; és ezek az első napi közgyűlésünk nevezetű tárgyai, mellyek minden szenedvény és ingerültség nélkül megvitattak. — De egészen másképp vala ez másnap! Gr. Z. A. — kinek e megyében, de azonkívül is semmi birtoka — legujabban Rajka mezővárosban egy négy mórös nemesi földet megvevén, az iránti előintő és bevalló levél felolvastatván; a megye közügyvéde, mint a megyei jogok felügyelője, ezen már másodszeri eseten, — hogy grófok illy csekély és állásukhoz éppen nem arányzott birtokot vesznek, — azon alapos aggodalmát előterjeszté, miszerint ezen veszősegeknek csekély politikai jogok gyakorlása és a törvény szellemének kijátszása; és félni lehet, hogy illető apróbb — külmegeyi — birtokosok, a megye csekély számu valóságos KK. és RR-ek rövid időben felülmulván, ők, kik úgy szolván semmi érdekek e megyéhez köve nincsenek, a valóságos e megye KK. és RR-ek felett határozzanak; aggodalma támogatására előhozván, miképen már is gróf Z. O. 1/10 hold ujabban vett birtokát, 11 györmegyei egyéneknek eladományozta *) is, **) és könnyen megeshetnék, hogy 11 egyén közül mindenik ezen csaknem 1/100 holdu birtokát ismét tíz vagy husz vagy száz külmegeyiek között felosztaná, hogy őket akármilyen határozat hozatalára e megyében használhassák; kéri te-

*) Kiknek, a esendes tanácskozásban szerzett érdemeik semmiféle jegyzőkönyvbe nincsenek írva, kik is feladatuknak tüzek ki e békes és egyetértő megye nemesak szellemét, de egyes egyéneit is reformálni. Közli.

**) Ismét egy újdun s hallatlan neme a rendszeresített politikai depravationnak! a depravationnak, mellyet a telési-gázott s javithatlan, a könnyelmű s gondolatlan demokratikai szellem, e szép, nagy s virágzásra termelt haza átalakulási vajadásának örökítésére, és jövőjének folytonos kétségé tetelére kieszmélt. S vajlon mit akar ismét ezen politikai párt, melly a korteskedés erkölestelen lélekvesztő ocsmányosságait haza közügyeiben szenedvény s rendület-szültte határozatok hozatalára alkalmazta, s ez által a hont, melly mindnyájunkat éltet s javadalmával taplál, csüggesztő bonyodalmaiba döntötte? Mit akar ezen párt, melly a megyei rendszert, mellyel egész alkotványos életünk nem annyira hogy összeforrt, hanem inkább általa született, nagyra nőt, s most hanyatlk, legelőször a honos, vagy is az egyes provinciális határok közt kikeríthető méreg által kívánta megölni; bünös szándoka azonban a mérsékelt honfiak szikláján megtörvén, most a kárhözatos metelyt egy megyéből a másikba kívánja átültetni egész oly fogik: hogy ha ezen bünös trafiká átalakíttatás lesz, és az önvédelem határai közt a conservatívok által is gyakoroltatnék, (mit azonban sem nem hiszünk, sem nem ohajtunk) akkor a korteseknek egy megyéből másikba folytonos hurczoltatása által — a munkának, iparnak, keresetmódnak teljességgel megszünni, és a közbéke s bátorságnak egyenes harc- és véres összeütközéseké, sőt nyit polgári háboruvá kellene letorzulni? Nem birunk elegendő szavakkal ezen polgári merényt — melly, ha nem fékeztetnék, alkotványos életünknek bizonyos sirja lenne, — érdem szerint megróni; s szükség esetére ezen utálatos tárgyra kénytelenek leszünk még visszatérni!! Szerk.

hat a KK. és RR-et, hogy jogaikat megóvándók, ad-dig is, mig e részben országos törvény hozatnék, méltóztatnának a törvények értelmében és szellemében, a birtokszerzésben politikai jogok gyakorlataát adó „minimumot“ elhatározni, hogy ez által a törvények kijátszása — melly minden birtokosnak szavazatot ad — gátoltassék. Ennél több nem kellett mult tisztujtáskor hivatalt nem nyerő és ezért vigasztalásul két liberalis mágnástól V. K. és a fentebb említett Z. A. tól ügyvédek és képviselőnek kinevezett J. L. urnak, hogy szenedvényei a legfőbb fokra hájjanak, és nem legkiméletesb szavakkal az indítvány feletti csodálkozását, — noha, mint mondá, már sok történet, mit ő meg nem foghat, a megye teremében — kifejez, és ura nevében mindennek ellenmond. Milly fokot érnek el a szenedvények, lehetete látni onnét, hogy az indulat az említett szónokot képtelenségek állítására vezérlé, mert többszöri szónoklataiban azt is vitatta: hogy külmegeyi nemes, ki e megyében egy matematikai pontnál kevesbet is bir — tehát semminél kevesbet — annak is vagyontörvényszerűleg szavazata e megyében: de minthogy előadásában csak három egyén által támogatatnék, számtalan szónok pedig a közügyvéd indítványát pártolná, határozatba ment: jövendőre, a birtokszerzésnél politikai jogot adó „minimum“ egy sessio, hogy a törvények feletti garázdálkodás egy illy 1/100 vagy 1/1000 hold birtok által gátoltassék, emlékeztetve tartván a KK. és RR. azon királyi intézvényt, melly a megyéket minden ujtástól eltiltja, már pedig soha 1/100 holdu birtokosnak e megyében szavazatja nem vala, egyszersmind meggyőződve levén a KK. és RR. hogy illető határozat hozatalára jogosítva vannak, minthogy ez nem törvény elleni, hanem törvény melletti határozat. —

Nem hallgathatom el a tanácskozás közt történet nevéseges intermezót, és a „liberalisnak“ magokat nevező urak hogy sokszor milly illiberalisok! úgy hogy még az előlegesen tanácskozára összejövő conservatívoknak, ezt, rosz néven veszik; ugyan is a fentebb megemlített J. L. elveinek bukását látván, titok és rémteljesen illy formán szólamlott fel: most mgos ur valamit felfedezek és bevallok! (rettegjeteck conservatívok!) tegnap estve itt Magyar-óvárott egy politikai társulat keletkezett, elnök, alelnök, tollvivő és statutumokkal ellátva, melly is tegnap föltisztelendő T. I. györi kanonok urnál tanácskozást tartá, és ennek következménye és kifolyása a közügyvédnek jelen indítványa; már pedig királyi intézvény, a társulatok alapszabályai legfelsőbb helyeni előterjesztését parancsolja, kérem tehát ömgát, szorítsa ezen társulatot alapszabályainak előterjesztésére. — Lehetetlen vala el nem mosolyodni, hogy a „feladó“ és „bevalló“ szónok — ki képzeletében a haza előtt halhatatlan érdemeket szerzett egy illy veszedelmes conservatív párt felfedezése által — többet tud mint mi, kik jelen valánk; az egész dolog pedig ebből áll: számos conservatív az említett kanonok ur szállásán látogatásra és a közügyekről beszélgetésre összegyülekezvén, és minthogy a század szelleme már egy hozza magával, hogy minden gyülekezetben a politizálás főszerepet visel, ezen barátságos gyülekezet a napi főbb kérdésekről beszélgetett, tanácskozott, kijelentvén egyszersmind, hogy egyébkor is a közgyűlés előttinapon összegyülekezendék, előlegesen értekezendők a közgyűlési tárgyakról, hogy így a közgyűlési teremben sikeresebben tanácskozhassanak; mit a föltisztelendő kanonok ur nemesak nem tagadott, de nyíltan megvallá, hogy jövöben is össze fognak jöni, és senki által e jogot maguktól elvétetni nem engedik. — Akar „feladó“ ur statutumot éppen reá fogni? im légyen meg akarátja; és tekintse ezen jel-szavunkat: „törvényes és józan haladás és igazság“ statutumunknak. — De min leginkább csodálkozni kell, az, hogy oly egyéntől jött ezen feladás, ki, mint tudva van, kevés rokonérzetű elvarátjaival szüntelen tanácskozik. De sebzett keble vigaszt kapott ismét a gyűlés harmadnapján tartott védegyeleti gyűlésben, hol — mint hallám — a mosonmegyei védegyelet követének megválasztott. — A gyűlés egyéb tárgyai közt figyelmet érdemlő még a főbírák ez idei termérszöli jelentésök; melly szerint az idei termés inkább a mostohább mint a bö terméshez közelit, mindazonáltal éhségtől félni nem kell. A husnak ára 1 krral leszállitott és így ára 14 és illetőleg 13 kr. váltóban. Csirai.

Budapesti ujdonságok. Nagy híre szárnyalt Pesten, miszerint f. hó 16kán eddig még hazánkban nem látott óriási fákyás zene fog tartatni,

mellyre mindenféle előkészületek tötetnek, s valamennyi fákyla csak Budapesten s nyolcz mértföldnyire környékén összeszereszető, az mind megvásároltatik; e fákyás zene a védegyelet elnökeinek B. K. és T. L. grófoknak vala szánva, s a várakozások nagy várakozásával telt el kebele Budapest minden lakóinak, s az ohajtások ohajtásával néztek azon — a haza sorsa felett határozó — nagy estve elébe, midőn majd elmondhatják: „Im uram, nyugalomra bocsáthatja már szolgáló fejét, mert meglátta azt az ő dicsőségében, miért oly rég eped vala!“ — És eljött vala a nagy este, és elmenének tömérdek nép, bámulandók mit soha nem láttak vala; és dobogó szívvel s bokáig örő sárban néztek a dolgok elébe, mik történni fognak. — És eljöttek vala, kik szoktak lakozni a Pillvax kávéháznak az ő füstös falai közt, és velük az iparnak több képviselői, millyenek a becsületes csizmadia legények és elmés varga inasok s más hasonlók diszes csoportja, és hozának vala füstölő fákyákat, kevesebbet váltóban, mint mennyit ezüstben ígértek vala; ez azonban mind nagy-szerűen tünt fel, mint szokott a nemzeti füst... — És hozának a fákyák fénye között nemzeti zászlókat, mellyeket két kardos magyar tart vala, kiknek mint Atlasnak a világ, egy a haza boldogsága az ő vállalaikon fekszik vala... Es miután a Dunának az ő partjára, Buda és Pest nagy városok között, hol, mint illy nagy városokhoz s nagy folyó partjához illő, nagy sár vala — egy szalmaszékét hoztak vala; felállott a népnek az ő választottja, és harsány hangon elmondá vala, miként: az ige testé lön, s az ur hajlékába csak az menend be, ki a védegyelet tagja; és csak az a haza megváltója, kihez e fákyafüst között e beszéd intézteték vala *) — És o nagy beszédet a kis szalmaszékéről egy óriás szónok mondá vala, ki apostola az ő hitének, s utazik az ő meggyőződésében megyéről megyére, gyűlésről gyűlésre, s tisztujtásról tisztujtásra, és az ígét hirdeti, mikint azt a martyrok megírták vala. — És a népnek az ő bámulatában szájuk felnyit vala, s mint Jeriko falai körül, nagy kiáltásokat tesz vala, mellyekkel élteték a prófétát az ő magasztosságában!.. És ekkor fellépett vala a szalmaszékére a megdicsőített, és elkezd vala beszélni dolgokat, a filiszteusokat szidalmazókat, kik azonban magas haragjától nem félnek vala; és a népnek kebele nagy gyönyörűséggel eltelt vala, mert beszédjéből mit sem értett vala... És miután beszédét jerikoi ordítások közt bevégzi vala a kis szalmaszéken, egy nagy zászlót adának kezébe, s aszónok-apostol által Magyarország zászlósává emeltetik vala, és a nép rivalkodik vala az ő nagy dicsőségében, mint midőn Dávid Goliáthot az ő paritájával leüté vala... És ezek történetével a fákyák megindulnak vala, és a nép követé az ő választottait, mint Mózes Egyptomból követő vala, és a veres tenger helyett nagy sarat gázol vala, és megállapodik a serviták pusztáján, hol egy nagy emeletes ház épült vala; és ezen háznak második emeletéből leszáll vala, mint Józsué az ígét földére, hova Mózes be nem mehett vala, és egy székre feláll vala, honnan hallgatja vala a malasztos ígét, melly hozzá intéztetik vala, és mellyet hasonló malasztos ígével ékesen viszonz vala, mellyört is szintén zászlót kapott vala.**) — És így vége lett a nagy estének, mellyen az ég irigységből gyászba öltözött vala, s a hold felhőfátyola alól szégyenkedve pislogott vala... És végül a kétszáz fákyák fénye is elaludt vala, és a nép sötétségben maradt, s a nagy sárban megelegetten haza ballag vala, s dicsőíté az urat, ki mind ezt alkotá a maga magasságában, noha átázott sarui által más nap hurutot és főfájást kap vala. —

Jelentés a pesti novemberi Leopold vásár felett. A jelen Leopoldvásár, mind hazai termékekben, mind kézművekben középszerű

*) It nem értjük az elő- hanem az utó-szónok beszédét, és nem is említjük az elő-szónok P. M.-ét, mivel ez annyira botrányos és káztó vala, millyet Isten szabad ege alatt magyar polgár még nem mondott, s melly szónok tulajdon felekezetenél is megrovásra talált; s magok mondák: hogy illy beszédek csak saját ügyöket dönthetik meg. — Már hiszen, ha a megyék teremében a törvény paizsa alatt minden polgár jogosítva van — Istennek s alkotmányunknak hála — hazánkban véleményét vagy alkotványos panaszát bár milly keserű színben is előadni; de hogy utézán, s éppen illy alkalommal hasonló beszédekre valaki jogosítva lehetne, el nem ismerhetjük.

**) Gr. T. L. beszédét, mennyire értesítve vagyunk, minden tekintetben méltányosnak és illedelmesnek kell tartanunk, s benne a lovagias szellemet méltó elismeréssel s örömmel üdvözljük. Szerk.

vala. A kicsinybeni üzlet hasonló arányban mutatkozott.

Ánizs 1 mázsa 10—18 ft; aranyglét, erdélyi 14—16 ft; barackmag 20 ft; bencebogyó 12—18 ft; bor tokaji aszu 1 átalag 60—120 ft; ménesi 1 akó 20—100 ft; budai, ó veres 4—12 ft; uj 2 ft 12 kr.—2 ft 36 kr.; ó fehér 4 ft 18 kr.—12 ft.; uj 2 ft 15 kr.—2 ft 48 kr. kőbányai ó 4 ft 30 kr.—12 ft.; uj 2 ft 30 kr.—3 ft; hegyi ó fehér és veres 5—15 ft; uj 2 ft 30 kr.—3 ft 12 kr.; síkföldi fehér s veres 2 ft; borkő: fehér (term.) mázsája 13—16 ft; veres 11 ft 30 kr.—14 ft; borkő: ökor 1 pár 18—26 ft; tehén 14—19 ft; ló 4 ft 30 kr.—5 ft 30 kr.; bak 3 ft 30 kr.—4 ft 30 kr.; borju 2 ft 24 kr.—4 ft 24 kr.; birka 1 ft 30 kr.—2 ft 24 kr.; magyarjuh 1 ft 30 kr.—2 ft 48 kr.; bárány 1—2 ft; kecske és gida 30 kr.—2 f 30 kr.; borz 2—3 ft; róka 3 ft—4 ft 12 kr.; farkas 3 ft—12 ft.; nemesnyest 7 ft 30 kr.—8 ft 30 kr.; könyest 6 ft 30 kr.—7 ft 30 kr.; vadmacska 3—4 ft; fekete macska 40 kr.—1 ft 24 kr.; nyul 100 db. 16—24 ft; dárdany: rozsnói (nyers) 1 mázsa 17 ft; lipói 13 ft 30 kr.—15 ft.; dohány: kerti és hegyi 10 ft; tiszai Iső rendü 12—16 ft; Ildik rendü 6—11 ft; debrői Iső rendü 14—18 ft; Ildik rendü 9—14 ft; Ildik rendü 6—8 ft; debreczeni Iső rendü 14—18 ft; Ildik rendü 10—12 ft; Ildik rendü 8—9 ft; pécsi Iső rendü 8—9 ft; Ildik rendü 6—8 ft; Ildik rendü 4—5 ft; szegedi Iső rendü 12—14 ft; Ildik rendü 9—11 ft; Ildik rendü 6—8 ft; tekercs 3—4; édes kemény 12—15 ft; enyv: finom asztalos 16 ft 30 kr.—17 ft 30 kr.; közép finom 15 ft 30 kr.; faggyu: olvasztatlan 15—16 ft; olvasztott 18—21 ft 12 kr.; banáti 19 ft 15 kr.; oláh (transito) 19—19 ft 30 kr.; gabona: banáti tisztabuza 1 pozsonyi mér. 3 ft 36 kr.—4 ft; magyar 3 ft 20 kr.—4 ft; kétszeres 2 ft 40 kr.—2 ft 50 kr.; rozs 2 ft 40 kr.—2 ft 50 kr.; árpa 1 ft 40—1 ft 54 kr.; zab 1 ft 4 kr.—1 ft 8 kr.; tengeri 1 ft 52 kr.—2 ft; köles 1 ft 28 kr.—1 ft 40 kr.; gubacs: ó Iső rendü 1 köböl (120 font) 9—10 ft 30 kr.; Ildik rendü 8—8 ft 45 kr.; Ildik rendü 5—7 ft 30 kr.; gyapju: egyenyir. legfinomabb mázsája 116—120 ft; finom 80—103 ft; közepszerű 59—78 ft; gyapju: közönséges 1 mázsa 42—58 ft; kétnyir. téli finom 68—75 ft; közepszerű 48—65 ft; közönséges 39—48 ft; nyári finom 60—77 ft; közepszerű 50—60 ft; közönséges 40—48 ft; bárány 60—125 ft; bőrről nyírott 50—100 ft; timár gyapju 30—65 ft; zigara, erdélyi 47—50 ft; banáti, kézzelmosott 37—42 ft; usztatott 34—40 ft; magyar kézzelmosott 26—30 ft; tisztázott 25 ft 30 kr.—28 ft; fekete 22—23 ft; gyökér: alcana 1 mázsa 6—7 ft; halzsir 17 ft 30 kr.—18 ft.; hamuszir magyar fehér 9 ft 50 kr.—10 ft 45 kr.; kékes 8 45—9 ft 15 kr.; kék közönséges 8—8 ft 30 kr.; kender: apatini gerebenzett 18 ft—32 ft.; gerebenzelen 8—10 ft.; köménymag 8 ft 30 kr.—11 ft.; körösbogár 220—260 ft.; mag: lóhere, luczerna 18—23 ft.; lenmag 1 pozs. m. 3—3 ft 36 kr.; repczemag, vad 2 ft.; ösz 3 ft 52 kr.—4 ft 24 kr.; kendermag 1 ft 36 kr.—1 ft 42 kr.; méz: banáti fehér tiszt. 1 mázsa 17 ft 30 kr.—21 ft; sárga 16—18 ft; barna 15 ft 30 kr.—16 ft; nyers 14 ft 15 kr.—17 ft; rozsnói 19—22 ft; olaj: vetett repcze 1 mázsa 17 ft 45 kr.—18 ft 45 kr.; finomított 19 ft 30 kr.—22 ft; lenolaj 22—25 ft; pálinka: gabona 20° 1 akó 5 ft 30 kr.—8 ft 48 kr.; törköly és seprű 8 ft 48 kr.—9 ft 36 kr.; szilva, szeremi 9 ft 30 kr.—10 ft 30 kr.; lél 30° 1 fok 24—26 kr.; paprika őrlött 1 mázsa 10—12 ft.; rongy: finom 6 ft—7 ft 30 kr. közepszerű 3 ft 30 kr.—5 ft 30 kr.; közönséges 2 ft 30 kr.—3 ft 30 kr.; sáfrány 38—40 ft; sárga szömörce 1 3—4 ft 30 kr.; selyem: nyers slavonai 1 font 10 ft 30 kr.—11 ft; szalonna 1 mázsa 17 ft; szappan: szegedi 12 ft 48 kr.—13 ft 30 kr.; szarv: szarvasó 28—32 ft; ökoré 100 db. 20—28 ft; bivalé 18—24 ft; tehéné 10—11 ft; marha köröm 1000 db 6—8 ft; szarvhegy 100 db 4—8 ft; szikso: finom 1 mázsa 10—10 ft 30 kr.; közönséges 8—0 ft.; szilva aszu, (török transitó) 5—5 ft 15 kr.; szömörce 3 ft 45 kr.—4 ft.; szőr: ló, kifőzött, fonott 44—48 ft.; hosszú nyers 58—65 ft.; rövid 32—38 ft.; tapló 13—26 ft.; toll: ágyi fosztatlan 20—73 ft; fosztott 32—110 ft.; pehely 100—165 ft; író toll 1000 db. 36—54 kr.; timsó 1 mázsa 7 ft; viasz: sárga, rozsnói 80—83 ft; banáti 80—83 ft; disznósir 17—20 ft.; vaj 22—24 ft. Kelt Pesten november 13. 1845. A polg. szab. keresk. testület részéről Aigner Ferencz s. k. elnök Mitterdorfer János s. k. másod elnök.

VIDÉKI HIREK.

Zala-Egerszeg, nov. 6-án. Régen kezünk-

ben már a „Mezei Naptár“ jövő 1846-iki példánya. Különböző változásokon ment ez keletkezte óta, által; mellyek, különösen a jelen csinosabb kiállítás, eléggé mutatják, mennyire kíván a kiadó gazdasági egy-let az olvasó közönség igényeinek minden részről megfelelni. Azonban egy magában ugyan igen csekély, de a számjegyeket nem ismerő pórnépre nézve kívánatos hiánykijavítást bátrak vagyunk jövőre a kiadó figyelmébe ajánlani, annál is inkább, mert ez költséget nem igényel. Ugyan is az idej, jövő évi, sőt ha jól emlékezünk, az előbbi kiadásokban is, a hold változásai a szövegből egészen kihagyva csak a mellékrovatban jelöltettek fel; p. o. az idej kiadásban a novemberi lapnak mellékrovatában olvassuk: „Első negyed 6-án regg. 7 óra 31. perczben. — Így a többi holdváltozások is egész évben. Többen a pórnép közöl, kikkel érintkezünk, kijelenték, miként szeretnék, ha a holdváltozások a mindenek előtt ismeretes jegyekkel a szövegben is, mint a régiebb kalendáriumokban található, kitételnek; s beszéltünk olyanokkal is, kik a „Mezei naptár“ t épen ezen hiány miatt meg nem vették. És ez igen természetes, mert sok mezei gazda munkáiban a hold változásaira vigyáz, és ezeket, számjegyeket nem ismerve, a mellék rovattól meg nem tudhatja. — Mult hó derekán K. is er József is r. dús kereskedőnek neje meghalozott. Halálát kesergik sok ügyefogyottak, kiknek ő anyjuk volt. A temetési pompánál megrovan-dónak tartjuk a német nyelven nyomott meghívó leveleket. Kaiser uram, ugy látszik, jobban szereti a honi pénzt, mint a nyelvet. — Szinte Nagy-Kanizsán is egy műkedvelő társaság, egész nyáron által, német előadásaival kizozta a közönséget. A czöl (kórház java) ugyan szent; de az eszköz nem védegyeti. — Ad vocem: védegyelt! Kerületi elnök urnak végre csakugyan sikerült néhány tagot a védegyeleti gyűlésre összehozni. Tagokat kerestek a Pesten nov. 17. tartandó nagy védegyeleti gyűlésre küldendőket, s két is r. kereskedő, kiknek különben is dolguk van ottan, erre csakugyan találkozott; ezek lesznek szerencsések Pesten öt pengő forintért ebédelni! Fischer és Kublin, szinte is r. kereskedőink pedig megrovattak, hogy Valero gyárából még eddig csak néhány forintig rendeltek magoknak árukat, s még is itthon minden portékáit honiak! Különösen az első, portékáit a pórnépnek bécsi-honi név alatt kínálgatja.

(*) LAPSZEMLE.

Jelenkor. (78—79—81—83—81. sz.) Irányozik, „Széchenyi gr. és nemzeti érdekeink“ czim alatt kis hosszabb, de némi tekintetben érdekes értekezés közöltek, mellyben szerző azon különféle politikai phasisokat ismertet meg, mellyeken nemzetünk azóta, hogy Széchenyi gr. által lethargikus álmából legelőször felébresztetett, egész a jelen perczig állt; és a nagy hazafi grófot mind ezen phasisok közt úgy tünteti fel, mint a gyakorlati lehetőségnek oly emberét, kitől bonyodal-mink közti eligazításunkat, jobb s szebb életre emelkedésünket legbiztosabban várhatjuk. — (85. sz.) Főczikkében „Összeállítások a hon legközelebb teendői körül. I.“ czim alatt bevezetés közöltek Fáy Andrásról egy oly terjedelmesebb értekezéshez, mellyben szerző feladatul tűzte ki magának az élet, gyakorlat és tapasztalás józan tapintatával állítani össze egészben s némi rendszerben a hon körülményeit, s ezekhez képest előterjeszteni annak általalalulási teendőit. E bevezetésben előadja egyszerűs mind az okokat, mellyek őt felszólalásra bírják, és némi kikötésekkel vagy inkább bizodalmas kérelemmel járul az olvasó közönséghez, mellynek megadása mellett némi sikerre számít azoknál, kik az igazságot mindenütt tisztelik, hol vele találkoznak. — (86. sz.) Főczikkében Fáy András ur megkezdí, „Összeállítások a hon legközelebb teendői körül“ czim alatti értekezését, mellynek bevezetését már az előbbi számban közöltük. Szerző előre bocsátván: mikép bár merre tekintünk is szét a hazában, nem akad osztály, alig egyes lakos is, ki az 1844. országgyűlés eredményével elégtel lenne, nyomozni kezdi ezen elégtelenség főokait; mellyek közt első helyet foglal az azon körülmény, hogy az országgyűlés előtt a folytonos megyei, hirlapi és irodalmi politikai viták számos általalalulási eszmét, elvet, teendőt emeltek ki a szunyadástól, mellyeknek létesítése az ellenzék izgatásai következtében nemcsak ohajtássá, hanem reményé, sőt követelése vált a honi keblekben. Annak pedig, hogy követeléseink a mult diétán nagy részben meghiusultak, szerző szerint következő okai lehetnek: a) A

kedélyeknek a diéta időkbéli általános felizgatott állapotja, mellynek utóháldalmi midőn a diéta megkezdett, még tartának, s illy felidegzett viszony nagy eredményt nem adhatott. b) Tapintatlanság és kiegyenlítő szellemhiány, melly miatt, ugy látszik, buzgóságában az alsó tábla feledte használni azon kedvező hangulatot, melly a kormányban s annak némely embereiben mutatkozott. Ebben a tudós szerzővel tökéletesen megegyezünk; de nem egyezhetünk meg vele azon gyanításban, mintha a részek visszakapcsolatása tárgyában kelt táblai határozat tapintatlansága s még egy pár más taktikatlanságnak visszahatása szülte volna a kormányban a főispáni és helyettesi uj coordinatio eszméjét; mert sokkal jobban megvagyunk főkép mostani kormányunk eljárásának higgadt-ságáról s loyálisáról győződve, mintsem józanul megengedhetnők, hogy kormányunk ezen nem kevésbbé nagyszerű mint jogszerű intézkedésre pusztán holmi tapintatlanságok visszahatása által engedte legyen magát elhatároztatni, vagy inkább elragadtatni. Ezen üdvös és jogszerű kormányi intézkedésnek alapokai nem a taktikatlanságok visszahatásában. hanem — nézetünk szerint inkább abban rejlenek: hogy a megyékben a főkormány és municipalitások közti közvetítő elem, vagy is a főispáni hivatal eredeti törvény- és természetszerű hivatásából kivetkőzvé, vagy kivetkőzötté, pusztá sine cura-féle tisztelet-címre devalváltatott; hogy a megyei tisztviselők hivatalos eljárásaik felett a főkormány részéről már senki sem örködött, s őket a törvények végre nem hajtása, vagy tiszt kötelességeik hanyag teljesítése esetében senki feleletre nem vonta; hogy a főkormány részéről való erélyes ellenörködés hiánya miatt a megyék törvényes hatáskörükön túlterjeszkedve, önhatalmilag nem ritkán oly határozatokat hoztak s léptettek életbe, mellyeknek elintézése tisztán a törvényhozás köréhez tartozik; hogy ugyan ezen főkormányi szükséges ellenörködési hiány miatt a tanulatlan fiatalság s a fiatalsággal szövetségben álló ellenzék — tovább nem tűrhető — zsarnokoskodása alatt, megyei tanácskozásaink a valódi higgadt tanácskozásoknak merő torzképeivé és keserű satyráivá aljasultak sat. sat. Nem osztozhatunk a tudós szerzőnek azon aggodalmában sem: hogy kormányunknak a főispánok és helyettesek iránti üdvös és jogszerű újabb intézkedése, nem is videntán eredményre, hanem inkább diétán és diétán kívül drága időt és erőt emésztend fel az országtól, s még drágább kölcsönös bizodalmat kormány és ország között; nem osztozhatunk — mondom — szerzőnek ezen aggodalmában; mert szabadjon kérdeznünk: vajjon az előbbi erélytelenség mellett, a többségben levő ellenzék nem gyengítette-e örökké a kölcsönös bizodalmat kormány és megyék vagy ország között? S ha igen, akkor a józan ész sugallatánál fogva nem épen ezen erélytelenség megszüntetéséről, azaz: nem épen erélyes főispánokról és helyettesekről kellett-e szükségkép a főkormánynak gondoskodnia, ha a kölcsönös bizodalmat továbbá is nem veszélyeztetni, hanem visszaállítani kívánta? felelet: igen is. Mi tehát a kölcsönös bizalmat ezen kormányi bölcs és jogszerű intézkedéstől nem csak nem feltjük, sőt annak meghonosulását és szilárdaságát leginkább ettől reményljük; s hogy e reményünkben nem csalatkozunk, az eddigi tapasztalás kezeskedik: mert egy két konokabb átkodottságu megyét kivéve, ezen kormányi intézkedésnek, már illy rövid idő alatt is ország szerte mindenfelé — mikint a tudós szerző maga is tudhatja — üdvös és örvendetes eredményei mutatkoznak. — Szerinte hogy követeléseink a mult diétán nagy részben meghiusultak, oka még c) mert ezen diétának feladata lön az ezer meg ezer kaszti és egyedi érdekekbe ütköző anyagi reform. d) Mert mindkét táblán hiányoztak a szokott vezérségi tekintélyek. e) Mert a vitt és ólmokkal megaggatott rendszere diétáinknak, czélszerűtlen eszköz nagy sikerek nyeresére, legkülönösen pedig arra, hogy a végzendőket egyetemes felfogás után némi rendszerben, kitűzött haladási terv szerint vegye tanácskozás alá; s ez szerinte nem is lehet máskép, míg irányadás és központosítás (de nem ám pesti hirlapi) hiánya miatt, szükkeblü particularismus és provincialismus adatják a törvényhatóságoknál, mikint egyébe, ugy a szemelvényi utasításokat is. E bajnak orvoslására szerző egy utasítás-központosítási modort indítványoz, melly az erőtetésnek és rátolásnak még árnyékától is ment legyen, melly a hazai intelligentiát és kedélyeket minden rögtönzést kizárva, okok fontolására szólítsa fel, s melly abban állna: hogy minden diétának követi táblája (miért csak kö-

veti táblája?), diéta végével, miután alkalma volt egyedeit lélekben, jellemben és tehetségben egészen kiismerni, eloszlás előtt szavazati többséggel néhány egyedet, legfeljebb ötöt választana ki maga kebléből, s e választmányt bizná meg arról, hogy a jövő országgyűlésen felveendő előlegesebb tárgyakat, kiviteli alakban, rendszeres javaslatba foglalja, ezen javaslat azonban nem kerülne táblai vizsgálat alá, hanem a hon törvényhatóságai által csak úgy tekintetnek, mint némi előleges cynosura, melyet a hongyülésre adandó utasítások kidolgozásában követhetnének. — Szerzőnek ezen indítványa ellen, magában tekintve nem csak nincs kifogásunk, sőt azt igen is ész- és alkotványszerűnek találjuk; úgy hisszük azonban, hogy minden indítvány annál tökéletesebb, minél inkább megfelel az alkotmányosság minden igényeinek. S e szempontból indulva ki, nem látjuk által, miért kellenék ezen indítványozott választmány egyedeit kizárólag csak az alsó tábla tagjai közül kiszemelni; sőt úgy vagyunk meggyőződve, hogy az elléle egyoldalú kiszemelésnek, alkotmányossági tekintetben, bizonyos körülmények között, káros eredményei is lehetnek: mert ámbár az indítványozott választmány javallatának nem volna kötelező ereje, de kétség kívül volna még is olyan morális tekintélye, hogy az eszméket és teendőket képes volna országszerte bizonyos irány felé központesíteni, mit szerző s vele együtt más ohajtunk ugyan, csak hogy az indítványnak, úgy, miként szerző által tétetett, életbeléptetése mellett — miként a tapasztalás is mutatja — könnyen megtörténhetnék, miszerint olyan körülményekben, midőn például bizonyos lázos állapot következtében, az alsó táblára küldött követek többsége határozottan radikalismus vagy demokracia felé gravital, a választandó egyedek, a kidolgozandó s a törvényhatóságok által annak idejében használandó javaslatban olyan irány felé ügyekednének az eszméket és teendőket központesíteni, mellyhez sem a felső tábla, sem normalis állapotban az összes nemzet többsége rokonszenven nem viseltetik. Nézetünk szerint tehát a méltányosság és alkotványosság nem azt követeli, hogy az indítványozott választmány tagjai kizárólag az alsó táblából szemeltesenek ki, hanem inkább azt, hogy mind a két tábla egyedei közül hasonló arányban legyenek megválasztva.

K Ü L F Ö L D.

Spanyolország. Madrid, oct. 29. A házassági kérdésben Narvaez-t az anyakirálynővel, ki a nápolyi herceget kegyeli, tökéletesen kibékültnek tartják. Említésre méltó, hogy Fulgenzio Lopez atya, Don Francisco infans gyónató atya, munkás, mély belátású s általában tisztelt férfiú, ki az infans egész családjára nagy befolyást gyakorol, nem régiben Madridból száműzetett. Többféle képen vélekednek ez eljárás oka felett, s végre semmi más nem találunk, minthogy ezen ajtatos rendbeli atya a ministeriumnak nem tetszett, mivel a királynőnek Don Francisco fiahozi férjhez menetele mellett buzgóan munkált. — Henrik hg és a hadminister között Cadizban történt következő kellemetlen eseményről beszélnek. Mivel az utóbbi Cadizbai megérkeztek elmulasztá udvarlását a hercegnél megtenni, úgy ez sem tartá szükségesnek a tengeri tisztnek csupán illedelmi látogatásukkor a ministernél megjelenni. Ezt Armero tábornok rossz neven vette, s midőn Manzarenes hajócsapat parancsnoka után kérézősködött, annak távolléte miatt bosszankodott, mit az infanssal tudatni el nem mulasztott. Miután néhány napmulva Armero a Cadizban horgonyzott hadihajókat megsemmelélé s végre frakban s minden egyéb küljel nélkül Manzarenes hajón megjelent, az infans őt szinte polgárilag öltözve fogadá, de valamennyi nagykeresztjével s az aranygyapjas ranggal feldiszitve, s méltósággal szólott hozzá. A minister meghökent s elpirult s a legnagyobb zavarba vala helyezve, midőn az infans kinyilatkozatá, hogy ha hajóját szándékozik megtekinteni, úgy hadnagyánál azonnal rendelést teend. Egyébiránt azt említeni sem szükséges, hogy Armero-nak illy lenező magaviselete a királyi család egyik ivadéka irányában, a monarchiai érzetű spanyolok által általában rosallatott; Henrik infans ellenben csak nyert, s a nép ohajtását megerősíté, hogy a királynő választása őt érje. — A spanyoloknak Amerikába s Algirbai kivándorlásuk folytonosan tart, s az ottani europaiak legnagyobb számát jelenleg spanyolok képzik. Nem régiben 400 asturiai vándorlott ki Habanaba s Puertoricoba.

A „Gazeta“ szerint nov. 1-jéről kelt királyi rendelet következtében a cortes dec. 15-ikére össze fog hivatalni. Mialatt egy egészen új senatus jelenik meg, a régi képviselő kamra ismét eljövend, 45 követ kivételével, kiknek kiegészítés végett még választatniok kell, mi azonnal meg is történik. Bár mikép is üssön ki e választás, a kormány minden esetben többségéről biztosítva van.

Franciaország. Páris, nov. 7. Az új hadminister már tudva van, az Molines de St. Yon; a „Moniteur“ben ugyan még az illető rendelet nem áll, de ezen hir bizonyos; a kir. rendelet tegnap iratott alá.

Tegnap St. Cloud kastély kápolnájában gyász isteni tisztelet tartott, ő felsége a király atya (Lajos Fülöp orleansi hg 1793-ik évi nov. 6-án a forradalom áldozata lön) halálának emlékeztérére. A gyászmisén az egész kir. család jelen volt.

Algirból oct. 30-áról kelt tudósítások szerint: „Bedeau tábornagy oct. 27-én érkezett meg Franciaországból, s ma tovább utazott, hogy Medeah városán át Marey tábornokot utóérje, s egyesülve Arbouville tábornok parancsnoksága alatt levő seregesapattal, Algir déli részében egy önálló sereget alakítson. Gentil, Marey, Commann és Reven tábornokok csapatjai Bedeau tábornagy parancsnoksága alá jutottak. — Az utolsó ütközetben fogollyá lett 300 arab, ma „Courrier“ hajón Bonaba szállítattott. — Oct. 23 és 24-ik közti éjjel az ellenséges benschülötteknek sikerült Badschiában örállomásainkon túlhaladni, s az europaiak temető helyére jutni. Ott szörnyű s irtózatos szentségtelenítéseket követtek el, mellyekhez hasonlót ez országban még nem ismernek. A sir feletti kereszteteket mind letördelék s azokat a temetőből kihajigálták. Miután e nyomorutak gyűlölségüket, mellyel a keresztények ellen viseltettek, illykép kielégítették, újra sikerült nekik öreink figyelmét kikerülni s hegyeikbe sértetlenül visszajutni. Ezen tett, melly nem fekszik a benschülöttek szokásaiban, úgy látszik az elkeserültség legnagyobb fokára mutat.

A „Courrier Français“ birtoka Bena z et ügyvéd (az ismeretes badeni játékbérlő fiának) kezére jutott. A szerkesztőség egész biztossággal állítja, hogy ezen változás a lap politikai elveire semmi befolyással sem leend.

N. Britannia. London, nov. 5. A „M. Advertiser“ biztos kulföböl merítettnek állítja, István főherczeg, jelen Csehország kormányzójának Olga orosz nagyherczegnővel összekelését, hozzá mellékelvén, miszerint az angol s francia udvar ezen összekelés ellen óvást teendnek.

Holnap Sir R. Peelnél, ki köszvényes bajából annyira fellábadt, hogy szobájában ismét fel s alá járhat, ismét cabinettanács fog tartatni. A gabonakerés feletti feszültség nyomasztólag hata belföldi pénzeleltre.

A dublini repealegyelet nov. 3-án tartott hetigyűlése O'Connell jelenlétének daczára nem igen népes vala. Az izgató két 114 font sterlinggel kísért iratot olvasott fel, mellyek Uj-York s Broklinből küldettek. A heti jövedelem az amerikai pénzek beszámításával együtt 386 font sterlingre ment.

Minden szentek napján a katholika hitre áttért anglikan papok: Newman, Oakeley, St. John és Walker az oscotti collegium egyházában, Wiseman midlandi kath. segéd-püspök által a bérmálás szentségében részesítettek.

E czim alatt: „Gabonatorvények Angliában“ a következő érdekes cikket közli a frankfurti fő posta-hivatali lap: „A szabad gabona kereskedésről kérdés, a statusgazdaszat tanítók által még tisztába nem hozatott. A társaság minden osztályzata ohajtja e kérdést megfejte s elhatározva látni. Az, a földes ur, földmivelő s kézműves érdekeit oly közel érinti, mint a tökepenészet, kalmárát s gyárosokét. Az olly viszonyt szabályoz, melly a társas rendszerbeni fontosság második fokát foglalja el, t. i. a természet s fogyasztó közti viszonyt. Mintegy 77 évvel ezelőtt Galiani híres munkát irt a gabonakereskedésről. Ezen felette szelleműs könyvben egyesítve találjuk az elménczséget az ésszel, s annak okát, miért a magokban vett egyszerű kérdések némelykor olly bonyolódottakká lesznek. A valójában megtörténtek egyenlítik az igazsághoz utat. De mihelyest egy gondolkozó fő tévedésben van, kénytelenek vagyunk a helyet, hol tévedett, szorgosan átkutatni, s mindaddig keresni, még álokoskodása

helyére nem juthatni. Galiani egy jegyzést tön, melly a gabonatorvények kérdésének megfejtesében felvilágosításul szolgálhat. „A statusgazdaszat valamennyi feladatainak végcélja, az emberek jóléte. De nincs jólét baj nélkül, melly által sokszor gyengítettik s némelykor meg is szüntették. Ezen első nehézséghez még az is járul, hogy illy feladatok kiegyenlítéséhez semmi bizonyos és állandó nagyságot nem találhatni. Hiszen az ember maga is meg nem határozható nagyság. Ő ha e kifejezéssel élni szabad, a szokás tüfökán áthuzható, minden ránczot s alakot felöltő anyag. Szokás által erejének, természetének s eredeti lényének olly kiterjedést kölcsönöz, melly eleinte lehetlennek látszik; s mi még különösebb, mihelyest egyszer megszokta, mesterkelt helyzete természetesnek tetszik előtte; bizonyára azt is hiszi, hogy az mindig így volt, s másképp nem is lehet. Ennélfogva valamennyi politikai feladatok a „De maximis és minimis“ problémák sorozatába tartoznak. Itt mindenek felett a közeledés útján azon kell iparkodni, hogy a legkisebb baj mellett lehető legnagyobb jólétet találjunk; a politikában (és statusgazdaszatban) tulzani nem szabad; van egy pont, egy határvonal, meddig a jólét nagyobb a bajnál; de mihelyest azt áthágjuk, a jó a gonosz által azonnal legyőzetik. De hogyan találhatni fel e határvonalat? egyedül a böles számíthatja azt ki; a statusférü idövel megtanulja; s a nép csaltalan ösztöne következtében érzi.“ Talán Angliára nézve elérkezett azon pillanat, hol a nép ösztönileg (de mégis száz sürgelős szózat által indítatva) ismeri meg a pontot, mellyen a gabonatorvényeknek tovább felállniok nem szabad? Az elemek e bizonyára korszerű kérdés válaszlására sok tényleges jegyekben elszórva fekszenek, mellyeknek összeállítása, már előbb megkísérletett. A gabonatorvények ügyvédjei, ha szemökre hányalik, hogy a munkások kenyerét megdrágítják, rendesen azt válaszolják, hogy a díj a kenyér árához van szabva s ez egyenlő arányban növekszik a gabona árával; azon osztálynak, melly napról napra két kezével keresi kenyerét, éppen nincsen oka, a magas buzaár ellen panaszkodni. De ezen ellenvelést könnyen megczafolhatni annak felhozásával, miként a munkadíj egyedül a munkás kezek szükségétől s a munkát keresők számától függ, — igen, hogy a munka ép olly piaci czikk, mint akármely más áru.

Sveicz. Luzern, nov. 5. A tegnapielőtt összeült bizottmány tegnap jelentést tett, minek következtében a nagytanács Pfyffer Kázmér elfogatását továbbra is elrendelte. Az új zürichi lap ezt mondja: „E határozatban Kopp is megegyezett, hogy Pfyffernek alkalma legyen minden gyanusitást magától eltávolítani.“

TÁRSULATOK és INTÉZETEK.

Magyar tudós társaság közgyűlése. A magyar tudós társaság, tek. Pest vármegye nagyobb teremben, november 2-án 1845, dél előtt 10 órakor tartja 14-dik köz ülését, mellyen minden rendbeli hazafiai tisztelettel és indulattal lát.

Magyar köntösbőn megjelenőnek a terem áll nyitva, másoknak a karzat, hol asszonyok számára külön hely leszen.

Gyáralapító részvénytársaság. A részvényesek 1. évi november 8-án tartott közgyűlése az alapszabályok 11. §-ának folytában határozatilag kijelenté, miszerint az alapítók közül azok, kik első részletek befizetése után második részleteiket jövő 1846-ik évi mártius 15-ik napjáig bezárólag, le nem fizetendik, befizetett első részleteiket az azokkal járó minden jogokkal és igényekkel együtt elvesztik, s az ekép elelyszett részletek az idézett alapszabályi szakasz értelmében a társaság valóságos tulajdonává válandanak.

Továbbá: a 137, 168, 176, 205, 210, 238, 267, 379, 381 és 407 számokkal megjegyzett aláírási ívek, mellyek vagy rendeltetésük helyére nem jutottak, vagy körözetés közben elveszttek, minden tévedés s visszaélés megelőzése végett ezennel megsemmisítettek. Kelt Pesten november 10 1845. A gyáralapító társaság igazgatósága.

Elphay Sándor vezetése mellett

szerkeszti

Illucz Oláh János.

Takarmány és gazdasági eszközök

Arverés útján és készpénz fizetésért folyó novb. 28-ik napján Török sz. Miklóson ts. ns. Heves vármegyében, a mlgos Almásy nemzetség által eladatni fognak. 1-3

C s ö d.

36,924. Pest városa tanácsának jelentése szerint Bücher J. ellen indított esőderben az illető hitelvezők megjelenésére folyó évi december 29-ike tüzetett ki határnapul, s tömeggondnokká Schlesinger Fülöp, perügyelővé pedig Gerenday Ambrus. hítes ügyvéd nevezettek. Kelt oct. 7. 1845.